

Sosiaali- ja potilasasiavastaavan selvitys vuodesta 2023

Kunnanhallitus 09.09.2024 § 131
263/00.01.02.05/2024

Valmistelija

kunnanjohtaja Marjut Ahokas, marjut.ahokas@ilomantsi.fi

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen - Siun soten aluehallitus on käsitellyt sosiaali- ja potilasasiamiesten selvityksen toimintavuodelta 2023 kokouksensa 29.5.2024 §:ssä 105. Aluehallitus on merkinnyt selvityksen tiedokseen ja päättänyt antaa sen edelleen tiedoksi aluevaltuustolle sekä hyvinvointialueella sijaitsevien kuntien kunnanhallituksille.

Hyvinvointialueen on lain potilasasiavastaavista ja sosiaaliasiavastaavista (739/2023) ja sen 2 §:n mukaan vastattava potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien toiminnan järjestämisestä järjestämänsä sosiaali- ja terveydenhuollon osalta ja nimettävä sosiaali- ja potilasasiavastaavia, joiden yhtenä tehtävänä on seurata asiakkaiden oikeuksien ja aseman kehitystä hyvinvointialueella ja antaa siitä selvitys vuosittain hyvinvointialueen aluehallitukselle. Sosiaali- ja potilasvastaavien tehtäviin kuuluvat edelleen varhaiskasvatuslain (540/2018) 53.2 §:n mukaisesti myös asiakkaiden neuvominen varhaiskasvatuksen asiakkaiden oikeuksiin liittyvissä asioissa.

Laki sosiaali- ja potilasasiavastaavista tuli voimaan vuoden 2024 alusta korvaten sosiaali- ja potilasasiavastaavien tehtävien järjestämisen ja tehtävien osalta aikaisemmin laissa sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000) sekä laissa potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992) olleet säädökset. Myös tehtävänimike muuttui tässä yhteydessä sosiaaliamiehestä sosiaaliasiavastaavaksi ja samoin potilasiamiehestä potilasasiavastaavaksi.

Vuosi 2023 oli Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen – Siun soten ensimmäinen toimintavuosi. Sote-palvelujen maakunnallinen organisaatorakenne oli olemassa jo ennen hyvinvointialueen aloittamista, joten asiakkaille hyvinvointialuemuutos ei näkynyt merkittävästi.

Vuonna 2023 yhteydenottojen kokonaismäärässä ei ollut suurta muutosta vuoteen 2022 verrattuna. Yhteydenottojen lukumäärä oli yhteensä 1498. Sekä erikoissairaanhoidon että perusterveydenhuollon yhteydenottojen määrät ovat laskeneet. Erikoissairaanhoidossa yhteydenottojen määrä aleni 10 % ja perusterveydenhuollossa 41 % vuodesta 2022 vuoteen 2023. Päinvastainen muutos tapahtui sosiaalihuollossa, jossa yhteydenottojen määrä kasvoi 36 %.

Erikoissairaanhoidon yhteydenottojen määrissä klinikkaryhmittäin ei ollut suuria muutoksia aiempiin vuosiin verrattuna. Eniten yhteydenottoja oli operatiivisesta klinikkaryhmästä, jossa yhteydenotto yleisimmin koski kirurgiaa.

Perusterveydenhuollon pääasiallinen yhteydenoton syy oli hoitoon pääsy. Erikoissairaanhoidossa huolen aiheena puolestaan oli hoitotakuun toteutumatta jääminen osalla erikoisaloista. Raportissa on todettu hoitotakuun toteutumattomuuden olevan valtakunnallinen ongelma. Pohjois-Karjalassa palvelujen järjestämisen haasteena on ikääntynyt

väestö, jonka sairastavuus on korkea. Tämä tarkoittaa suurta palvelujen tarvetta.

Sosiaalihuollon yhteydenotoissa keskiössä olivat asiakkaiden kuulemattomuuden kokemukset. Yhteydenottajat kokivat, että heidän kuulemisensa oli ollut näennäistä eivätkä päätösten perustelut vastanneet heidän tarpeitaan.

Eniten yhteydenottoja sosiaalihuollossa oli ikäihmisten ja vammaispalvelujen toimialueilla. Ikäihmisten palveluissa 43 % koski arjen tukipalveluja, 32 % asumispalveluja ja 29 % kotihoitoa. Vammaispalvelujen yleisimmät yhteydenoton syyt koskivat henkilökohtaisen avun järjestämistä tai avun järjestämistapaa. Lastensuojelussa puolestaan valtaosa yhteydenotoista koski sijaishuoltoa. Työikäisten sosiaalipalveluissa aikuissosiaalityön yhteydenotot vähenivät 50 % edeltävistä vuosista. Kehitysvammahuollossa yhteydenottoja oli kymmenen ja varhaiskasvatuksessa alle kymmenen.

Sosiaali- ja potilasasiavastaavien toimenpiteet on luokiteltu selvityksessä Laaturaportin luokittelun mukaisesti. Suurin osa tehdyistä toimenpiteistä kohdistuu potilaan oikeuksiin.

Esittelijä kunnanjohtaja Ahokas Marjut

Päätösehdotus Kunnanhallitus päättää

1. merkitä sosiaali- ja potilasasiavastaavien selvityksen toimintavuodesta 2023 tietoonsa saatetuksi.

2. saattaa sosiaali- ja potilasasiavastaavien selvityksen toimintavuodesta 2023 tiedoksi kunnanvaltuustolle.

Päätös Hyväksyttiin.